

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง
ระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*
PEOPLE'S POLITICAL TRUST IN LOCAL POLITICIANS
AT CHIANG KHAN DISTRICT, LOEI PROVINCE

พระภุชญา กิตติปญโญ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, พรรษา พฤษยามงกุล
Phra Krisada Kittipanyo, Termsak Thongin, Pansa Bridhyangkura
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: krisadasangka@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมือง 3. เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองเพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมือง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูปหรือคน แล้ววิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอาชีพ แตกต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวมไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง สรุปได้ดังนี้ ด้านตัวบุคคล ควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนตรงกับปัญหา ด้านการสื่อสาร ควรมีวิธีการสื่อสารที่รวดเร็ว ด้านกระบวนการทำงาน ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผล

คำสำคัญ : ความไว้วางใจ; การเมือง; นักการเมือง

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the level of people's political trust; 2. To compare people's opinions on the political trust 3. Mixed research methods were used to propose solutions to problems, obstacles, and people's political trust. The quantitative research data were collected from 398 samples and analysed by frequency, percentage, mean, and standard deviation statistics. In the qualitative research, data were collected by in-depth interviews with 10 key informants and interpreted according to the research objectives using content descriptive interpretation.

The research showed that: 1. people's political trust in politicians was high, 2. Comparison results showed that people of different ages, education levels, and incomes had political trust in the politicians at various levels, accepting the set hypothesis. People of different genders and occupations did not have different political trust in the politicians, rejecting the set theory. 3. Guidelines for building political trust could be summarised as follows: On the personal side, there should be a vision for policy development, the policy should be clearly defined to match the problems, the communication should be prompt, and there should be a way to communicate quickly. In terms of work processes, monitoring and evaluation should be provided.

Keywords: Trust; Politics; Politicians

บทนำ

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ง่ายที่สุด การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน เพื่อไปทำหน้าที่เลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปใช้อำนาจนิติบัญญัติในรัฐสภา โดยการออกกฎหมาย และเข้าไปบริหารประเทศดังนั้นประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งสุจริต และเที่ยงธรรมประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ เช่น สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง และ ช่วยแจ้งเหตุหรือเบาะแสการทุจริตข้อลึทธิข้ายเสียงเมื่อพบเห็น รวมทั้งใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือ ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิก หรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการ

เลือกตั้งในระดับต่าง ๆ เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการเลือกตั้งประจำองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นต้น (สุขุม นวลสกุล, 2557)

ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความถูกต้อง ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ซื่อสัตย์สุจริต และการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ (พระมหานิรุต ญาณวุฑฺฒ, 2566) ส่วนรวมและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ถูกจับตามองจากสังคมไทย เนื่องจากมีการบริหารจัดการตนเองและผู้นำท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง มีผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความเชื่อมโยงกับประชาชนในพื้นที่โดยตรง บางครั้งเกิดการผูกขาดอำนาจและผลประโยชน์ของบุคคลเฉพาะกลุ่ม (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2559) หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็น หลักธรรมที่มีคุณค่า มีประโยชน์ ตามบริบทที่ว่าสังคมไทยเป็นสังคมเมืองพุทธ ซึ่งมีทั้ง หลักธรรมที่ใช้สำหรับประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคล หลักธรรมในการปกครอง หลักธรรม สำหรับการบริหาร และหลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนให้สามารถอยู่ ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะ หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการ สงเคราะห์กัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจประกอบด้วย 1. ทาน การรู้จักให้ 2. ปิยวาจา การ พูดจาไพเราะ 3. อตถจริยา การบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และ 4. สมานัตตตา การ ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมี ความสนใจทำการศึกษาวิจัยเรื่องความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ ันักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ซึ่งเป็นหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน เพื่อเสริมสร้าง คุณภาพในการบริหารงานของนักการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่อยู่ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 59,923 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane จำนวน 398 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน มาจาก 1. กลุ่มนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 3. กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลนาข้าว จำนวน 2 คน และ 4) กลุ่มผู้นำชุมชนในตำบลนาข้าว จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น (นิภา ทัดตานนท์, 2563) การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี (ไพบุลย์ สุขเจตน์, 2563) พร้อมกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2642 เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 398 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่ม ตัวอย่าง และพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบ ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	ระดับความไว้วางใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านตัวบุคคล	4.04	0.24	มาก
2. ด้านนโยบาย	4.02	0.32	มาก
3. ด้านการสื่อสาร	4.06	0.25	มาก
4. ด้านกระบวนการทำงาน	4.05	0.26	มาก
โดยรวม	4.05	0.22	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.22) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.06$, S.D.=0.25) รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.26), ด้านตัวบุคคล ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.24) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านนโยบาย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.32) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรอิสระ	t	F	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	0.67	-	0.50		✓
อายุ	-	5.12	0.02	✓	
ระดับการศึกษา	-	10.66	0.18	✓	
อาชีพ	-	1.39	0.24		✓
รายได้	-	8.02	0.05	✓	
การปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4	-	43.84	0.12	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้และการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

ตารางที่ 3 สรุปปัญหา อุปสรรค ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยภาพรวม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสังคมนวัตกรรม ประชาชนไม่ไว้วางใจในการทำงานของนักการเมือง	1. ควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงหลักสังคมนวัตกรรมว่าทำให้เกิดเชื่อใจในการทำงานของนักการเมืองได้
2. นักการเมืองไม่ค่อยลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชน	2. นักการเมืองควรลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบปัญหาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบปัญหาสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ได้แก่ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสังคมนวัตกรรมจึงควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงหลักสังคมนวัตกรรมว่าทำให้เกิดความเชื่อใจได้อย่างไร นักการเมืองไม่ค่อยลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชน จึงควรลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบปัญหาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบปัญหาที่ของประชาชน และวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป เพื่อให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ เป็นการพัฒนาชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย จากการศึกษา ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสาร รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการทำงาน ด้านตัวบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านนโยบาย เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

1.1 ด้านตัวบุคคล ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามความไว้วางใจด้านตัวบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความรู้

ความสามารถ ความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ มองไกล มองรอบด้าน ทักษะในการบริหารงานสูง ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นกันเองกับประชาชนทุกคนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ แสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยเป็นบุคคลที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ทัดตานนท์ (2563) เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่าแนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง พบว่า ด้านตัวบุคคล นักการเมืองท้องถิ่นควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระศกลวัฒน์ จิตตปญโญ (วงวิวงษ์) (2563) เรื่อง บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านนโยบาย ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามด้านนโยบาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดมีนโยบายในการพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดทุกๆ ด้าน มีนโยบายด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนโยบายด้านการส่งเสริมกิจการภายในท้องถิ่น การกำหนดนโยบายยึดหลักความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสามารถปฏิบัติงานได้ตามนโยบายที่กำหนดไว้ได้จริง แสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นมีนโยบายการทำงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพบูลย์ สุขเจตณี (2563) เรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักการเมือง ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) และด้านการสื่อสารทางการเมืองตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนุวัศ สุวรรณวงศ์ (2553) เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้: ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และพื้นที่เทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า ความไว้วางใจด้านนโยบายเทศบาล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และพื้นที่เทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ทั้ง 2 พื้นที่ไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 ด้านการสื่อสาร ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามความไว้วางใจด้านการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการสื่อสารกับประชาชนด้วยอัยาศัยที่ดี มีสัจจะวาจา มีความเป็นกันเองกับประชาชน การสื่อสารที่ทำให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง มีความชัดเจนน่าเชื่อถือ และไม่คลุมเครือ มีการแนะนำข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีประโยชน์และสร้างสรรค์ จัดให้มีช่องทางการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้และตอบปัญหาข้อสงสัยสำหรับประชาชนในจังหวัดเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูธรรมธรรณูเที่ยง พุทธสวโก (ลักษณะพลวงค์) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้าง ความสมานฉันท์ พบว่า การสื่อสารทางการเมืองที่เสริมสร้างความสมานฉันท์ พบว่า การสื่อสารทางการเมือง เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระชินกร สุจิตโต (ทองดี) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับ ประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านกระบวนการทำงาน ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามความไว้วางใจด้านกระบวนการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดเลย ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน คลองน้ำเสีย ให้ประชาชนได้รับความสะดวก ส่งเสริมด้านศาสนา วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ได้ปฏิบัติงานด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน มีสวนสาธารณะเพื่อสุขภาพซึ่งส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น จึงแสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นมีผลงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเดชินันท์ สิทธิภาภิฎ (ผากา) (2554) เรื่อง ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ระดับประสิทธิผลการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็นอำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีสุริย์ มณีมาศ (2562) เรื่อง ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามสมมติฐาน มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

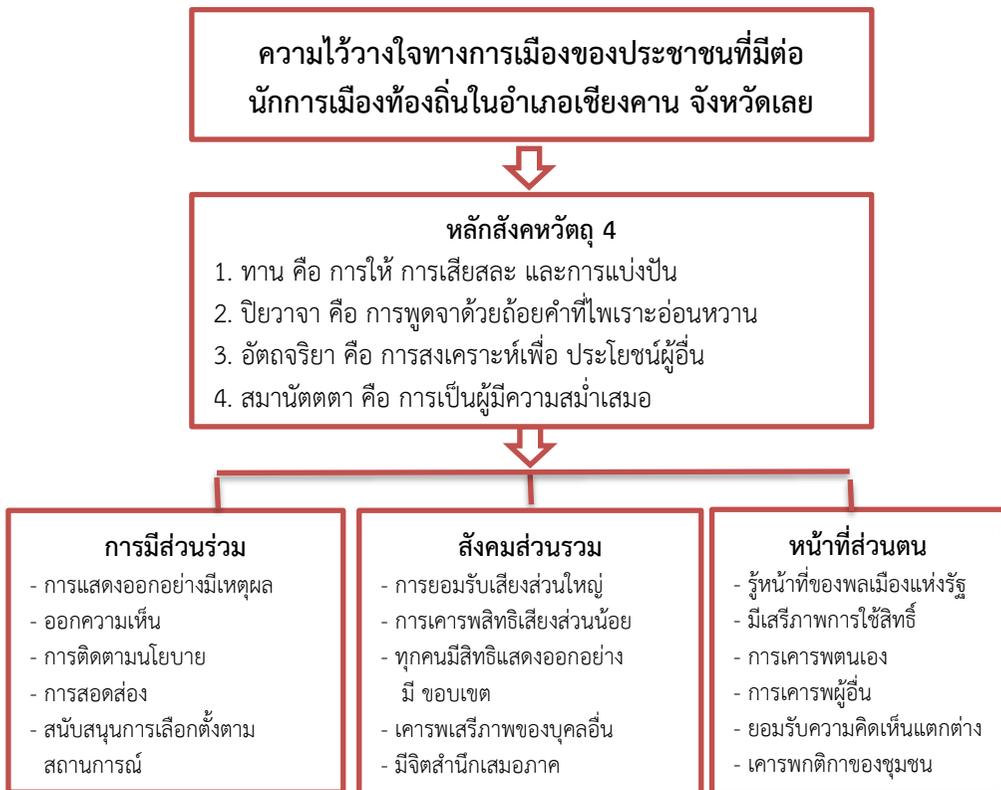
2.1 ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกันมีความไว้วางใจทางการเมืองที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นทั้งด้านตัวบุคคล ด้านนโยบาย ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุกคน และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอาชีพต่างกัน ได้ทำหน้าที่รักษาสีทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ทัดตานนท์ (2563) เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตร เกิดน้อย (2562) เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปโดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ประชาชนที่ อายุ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมืองที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นทั้งด้านตัวบุคคล ด้านนโยบาย ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการทำงาน แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คน ที่มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าประชาชน ได้ทำหน้าที่รักษาสีทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังสุมาลิน ปัญญาแก้ว (2565) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

พระปลัดเอกชัย จนทโซโต (คงชีวะ) (2563) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ ที่ได้จากการศึกษา เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย จากสำรวจและจากการสัมภาษณ์สามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริงดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย พบว่า ทาน นักการเมืองท้องถิ่นมีการให้การเสียสละ หรือการเอื้อเพื่อแบ่งปันสิ่งของส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ไม่ตระหนักถึงเห็นใจ ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อ

นี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมบ ไม่เห็นแก่ตัว ปียวาจา นักการเมืองท้องถิ่นพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อุตถจริยา นักการเมืองท้องถิ่นประพฤติประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมให้กับประชาชนในชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สมานัตตตา นักการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอด้านเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ประชาชนในชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วม ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยสังคมแห่งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หรือการกระทำกิจกรรมต่างๆในสังคม ที่ทุกคนมีสิทธิ 1 เสียงอย่างเท่าเทียมกัน ในการมีสิทธิ ออกเสียง ร่วมคัดค้าน เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ได้แย้งเมื่อไม่โปร่งใสสนับสนุนเมื่อถูกต้อง

ประชาชนทุกคนต้องคำนึงถึงส่วนรวม ในการอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายและรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน มีสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค เท่าเทียมทั่วถึง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประชาชนต้องทำเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และทางการเมือง

ประชาชนทุกคนต้องรู้หน้าที่ตนเอง การมีเสรีภาพแค่ไหนอย่างไร หน้าที่ของพลเมืองแห่งรัฐ เป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน เมื่อเลือกตั้งก็ต้องไปใช้สิทธิ สิทธิในการเลือกตั้งพิจารณาผู้ที่เหมาะสมด้วยตนเอง จากการติดตามข่าวสารทางการเมืองสนใจคนรอบข้างสังคมนรอบตัวการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านตัวบุคคล นักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ออกเยี่ยมเยียนถามทุกข์สุขของประชาชน ควรมึนโยบายในการพัฒนา แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม ควรปฏิบัติตนและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
2. ด้านนโยบาย นักการเมืองท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบายและแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในนโยบายต่าง ๆ เพื่อเป็นการแก้ปัญหารวมกัน

3. ด้านการสื่อสาร นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องพูดจริงปฏิบัติจริงตามที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน ไม่ควรผิดคำพูด เมื่อได้เป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วต้องสื่อสารกับประชาชนให้รับข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ของชุมชน

4. ด้านกระบวนการทำงาน นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของแต่ละโครงการ โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณในโครงการต่าง ๆ จะต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลตามความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย จะต้องส่งตัวแทนลงพื้นที่ถามปัญหาของประชาชนทุก ๆ เดือน แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นเข้าที่ประชุม โดยในแต่ละครั้งจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกวัตถุประสงค์

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย ควรให้บุคลากร และประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

3. นายองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย และผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานด้วยความสุจริตในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามที่ให้คำมั่นสัญญาไว้กับประชาชนเพื่อความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองตามหลักสังคหัตถุธรรมของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

3. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมไปส่งเสริมกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

دنوّٰت سؤورننوّٰ. (2553). *ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้: ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองปัตตานี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2559). *นักการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- นิภา ทัดตานนท์. (2563). *ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูธรรมธรรณบุญเที่ยง พุทธสวโก (ลักษณะพลวงค์). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับ การสื่อสารทางการเมือง เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์* (ดุขฎิณีพนธ์ ปรึชญาดุขฎิณีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมือง สำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุขฎิณีพนธ์ ปรึชญาดุขฎิณีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดเอกชัย จันทโชโต (คงชีวะ). (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอพะพุตบาท จังหวัดสระบุรี* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2557). *ธรรมบุญชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 206). (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธรูปของธรรมสภา.
- พระมหาเดชินท์ สิทธิภักฎิ (ผากา). (2554). *ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิรุฎิ ญาณวุฑฒิ. (2566). *คุณลักษณะเชิงพุทธสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารบัณฑิตศึกษา วิชาการ, 1(4), 34-51.*
- พระศกฏวันธ์ จิตตปญญิ (วงวิวงษ์). (2563). *บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2563). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มัณสุรีย์ มณีมาศ. (2562). *ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัด นราธิวาส* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจิตร เกิดน้อย. (2562). *พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2557). *การเมืองและการปกครองไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อังสุมาลิน ปัญญาแก้ว. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.